R Aptus eſt·hoc capitulum·inducit gratian⁹ vt ꝓbet illicitum eſſe coitum in rapta·vnde p ꝯſequēs vult ꝓbare ꝙ debeat a ſecundo ſepari ſi eam raperet cum illicite ei adiungat̄·ita tamē ꝙ ille ſecund⁹ q̄ rapuit nō tractaſſet p̄mo de ſponſalibus·et ad hoc induL Ex illa·ſȝ vbi ſit lex illa ignoro·forte in codice cit ſequēs·c·theodoſiano qꝛ potius ꝯtrarium inuenio·vt·C·de rapt̄·virḡ·l·vna·§·quibus·ſed illud nō tenet vt extra de rapt̄·cum cauſam·

c ¶ Quod autez·ꝯſtiterit·s·e·deſponſatas·

b ¶ Hic autem·de q̄ agitur in themate·

D E cōiugali·ſȝ auctoritate·du cta·hō male ſoluit naȝ huiuſmodi ſolemnitates nō faciunt ad eſſentiaȝ matrimonij·xxx·q·v·noſtrates·

f ¶ Illō gregorij ut·xxxiij·q·i·c·i·

Cauſa·xxviij·

Q Vidaȝ·infidelis·ſuperiori cā quinqȝ notantur cauſe que prohibent matrimonium contrahere et contractum iubēt dirimere·verbi gratia votum ordo religionis habitus ligatio et publice honeſtatis iuſticia·In hac vero ſecunda ponuntur quedaȝ que impediūt matrimonium verbi gratia diſpar cultua vel diſſimilitudo fidei ut inter fideles et infideles·primo tractat an matrimonium ſit inter infideles·et oſtendit etiaȝ quid iuris ſit ſi alter d̄ duobus coniugibus infidelibus ad fidem cōuertatur·vt autem hic ꝛc̄·

Queſtio prima

Q Vod inter infideles·hic intitulat̄ prima queſtio an ſcilicet ſit·matrimonium inter infideles·et certum eſt ꝙ ſic·licet non ſit ratuȝ·j̄·e·capitulo·iuſſit·gratianus tamen ad vtramqȝ partem allegat ꝛ bene ſoluit j̄·e·§·ex hijs·ſed quia in hac queſtione quedam capitula ponuntur pertinē tia ad ſecundam queſtionem·que

aliud eſt rapi hō eſt illicite ꝯſtuprari ¶ Vnde iſidor⁹ ethimologiaruȝ libro·v·capitulo·xxiiij·ait· Quid

R Apt⁹ eſt illicit⁹ ſit raptus coitus a corrupendo dictus·vnde q̄ raptu potitur ſtupro fruit̄·¶ Hec aūt nō ab alio rapta ſȝ alij deſponſata monſtrat̄·¶ Raptam vero talem dici prohibet gelaſius papa ita dicens Ibi rapt⁹ admittitur vbi puella abducit̄·d̄ cui⁹ ante

L Ex illa nuptijs n̄l actū ꝓbat̄ p̄teritoꝝ p̄ncipū ibi raptū eē dixit omiſſum vbi puella d̄ cui⁹ antenuptijs nichil actum fueāt videt̄ cū violentia abducta ¶ Mō aūt in fine capituli ſubiungit̄ etiaȝ ſi eis a raptoribꝫ vis illata ꝯſtiterit·ideo additū ē·qꝛ raptaꝝ alie ſe rapiendas exponunt·alie violent̄ abducūtur·quocunqȝ ḡ modo rapiant̄ prioribꝫ reddende ſunt·Hec autem vt ſup̄dictū eſt non inter raptas ſȝ inter alias deſponſatas ꝯnumerat̄·et ideo non eſt huic auferenda ꝛ priori reddenda·Sequunt̄ alie auctēs quibꝫ iſta ꝓhibetur nubē a ſcđo et iubet̄ redire ad p̄ora vota·¶ Vnde ait ſirici⁹ papa himerio ep̄o terraconenſi Puellam alteri deſponſatā alteri accipe non licet· Rub·

D E ꝯiugali violatione req̄ſiſti ſi puellaȝ alteri deſponſataȝ alter in matrimoniuȝ poſſit accipe ¶ Tale igit̄ ꝯnubium anathematizamus ꝛ modis omnibꝫ ne fiat interdicim⁹ qꝛ illa bn̄dictio quaȝ nupture ſacerdos imponit apđ fideles cuiuſdā ſacrilegij inſtā eſt ſi vlla tranſgreſſione violet̄· ¶ Sȝ auctoritate hac ſiricij illa ꝓhibet̄ ad ſcđa vota tranſire que in ꝓpria domo eſt ducta et cum ſponſo ſuo eſt iaȝ velata ꝛ benedicta·taliuȝ diſceſſione violat̄ benedictio quā nupture ſacerdōs imponit·veꝝ hanc nonduȝ ſponſus in ſuam duxerat nec cum ea bn̄dictiōeȝ accepat·nec ḡ hac auctoritate huius copula ꝓhibet̄·Itē illđ euſebij pape·Deſponſataȝ puellā non licet parentibꝫ alij viro tradē·ſimilit̄ de huiuſmodi deſponſata intelligitur·que videlicet cū ſp̄ōſo ē velata ꝛ bn̄dicta·Item obicit̄ illud greḡ·que

ꝓpter frigiditateȝ a viro ſuo ſeparata eſt ꝛ alij nupta fuerit·ſi vir eius aliaȝ ꝯgnouerit illa ē detrahenda ſcđo ꝛ reddenda p̄mo·Sed eodem modo ſoluit̄ qꝛ iſta videlicet cum illo bn̄dictionem accepat·¶ Aug̃·de fide pactionis ꝛ ꝯſenſus· Si q̄s alicui mūlieri ꝯſenſus fidem fecerit

D Vobꝫ non licȝ illi aliam ducē modis dꝛ fides·pactionis et ꝯſenſus·Si aliq̄s alicui mulieri fidem fecerit pactionis nō debȝ aliaȝ ducē mox·ſi aliā duxerit penitētiaȝ agat de fide mentita ꝛ maneat cum illa quā duxit·nō eīn reſcindi debȝ tm̄ ſacramtuȝ·Si autez fecerit fidē ꝯſenſus nō licȝ aliā ducē·ſi aūt duxerit dimittat ip̄aȝ ꝛ adherebit vxori priori·Eſt autez fides pactionis quando aliquis ꝓmittit fideȝ alicui ꝙ eaȝ ducet ſi permiſerit ei rem ſecum habere vl̄ etiā p ꝯſenſu·Fides autem ꝯſenſus eſt qn̄ etiā ſi non cōſtringat manum tn̄ corde ꝛ ore cōſentit ducē ꝛ mutuo ſe ꝯcedūt vn⁹ alij ꝛ ſe mutuo ſuſcipiunt·

Incipit cauſa·xxviij·

Q Vidaȝ vir infidelis in cōiugio poſitus ad fideȝ conuerſus eſt·vxor vero eius odio criſtiāe fidei ab eo diſceſſit·ille q̄ndaȝ fidelem in vxorem accepit·q̄ mortua cleric⁹ efficit̄·tandem vite ꝛ ſciētie merito ī epiſcopū eligitur· ¶ Hic primum queritur an ꝯiugium ſit iter īfideles·¶ Secundo an liceat huic aliam ducere priore viuent· ¶ Tercō an ſit reputandus bigam⁹ qui ante baptiſmū habuit vnā ꝛ poſt baptiſmū alterā· Q I

Q Vod inter infideles

eſt an altero remanente in infidelitate poſſit conuerſus ad fidem alij ſe copulare·de ea videamus·Notandum ergo ꝙ cum vnus coniugū conuertitur ad fidem ſi remanens in infidelitate eſt iudeus nullo modo fidelis debet ei cohabitare niſi velit ad fidem conuerti·et ſi non vult cōuerti poteſt aliam ducere·j̄·e·c·iudei·ſed contra·eſt hodie verum·extra de diuorc̄·quanto·et·c·gaudemus·ſi eſt paganus et non vult cohabitare vl̄ vult ſȝ cū blaſphemia criſti vl̄ vt eā ptrahat ad mortale peccatuȝ fidelis poteſt cum alio contrahere·j̄·e·ſi infidelis·et habes hos tres caſus in quibus licet contrahere cum ſecunda·extra d̄ diuō·quanto·ꝛ in capitulo ſequēti·ſi autē infidel' vult cohabitare fideli et in pace·in electōe fidel' eſt an velit ei cohitaē an nō·ſed tunc cum altero nō poteſt eo viuente contrahere j̄·e·q·iam nunc·ꝛ·c·ſic enim·

g ¶ Ex fide·id ē qđ ſit ex certa ſcientia cōtra fidem eſt peccatū·d̄ pe·di·iij·§·illud aūt·

h ¶ Peccatuȝ ē·vt·xxvi·di·deide

i ¶ Vera·id ē ad veritatē ducēns·Iuſſit·hō capitulū non facit ad propoſitum quia non erat inter eos matrimonium niſi de ſolo facto·ſed ꝙ dominus permiſit eſſe fidelem cum vxore infidelis intelligit̄ cum matrimonium p̄ceſſerat inter eos·

m ¶ Dimitti·a iudeis·

n ¶ Extra·i·ꝯt̄·

o ¶ Emendandū·ar·ꝙ non currit p̄ſcriptio in matrimonio qđ verum eſt hodie·extra d̄ cōſang̃·ꝛ affinit̄·non debet·

p ¶ Non ē ratū·id ē inſeparabile·

q ¶ Erunt q̄nqȝ·ſcilicet pater et filī⁹ mater et filia nurus vel gener·

r ¶ Duo·id ē duo ſepabuntur a tribus qui ꝯuertunt̄ ad fidem·

s ¶ In tres·id ē contra tres·contrarij enim ſūt qn̄ conuertuntur ad fidem·

t ¶ In duos·id ē tres ꝯuertunt̄ ad fidem et ſepabūt̄

a duobꝫ· ꝯdit·i·qui non poſtponit amorem patris amori dei·
¶Qui nõ= b ¶Centuplũ· non dicit centũ vxores ſed id qđ exce=
dit centuplum ſcꝫ vitam eternam accipiet·
¶Cõſentit·ſi vero nollet hitare cũ eo poſſet eã dimittẽ ⁊ aliã ducẽ
viuẽte eaꝫ·i·e·q·ij·ſi infidelis· ꝯtra·ſꝫ h° đ gẽtili·ibi de iudeo circa qꝫ
b ¶Nõ dimittat·i·e·iudei ꝯ= ſpecialiť illđ obſeruatur·hñt enim iu
dei leges et ꝓphe
tas quibus para=
ti et muniti ſunt
animas ſimplici=
um fallẽ·ſꝫ gẽtileſ
h° non hñt·ar·xi·
·q·iij·ad menſam
hodie tñ idẽ vidř
de vtriſqꝫ·ex̃ de
diuor·quanto·
¶Sãctificat⁹
frequenter enim
vnus ſcificatur ꝑ
alterũ·i·e·nũc·et
eſt ar·ad ea q̃ fre
quenter accidunt
iura adaptari·ff·
de legi·nã ad ea·
·iij·q·v·accuſato
res vel teſtes·xx
viij·di·de ſiracuſ
ſane·
¶De theodora·
vxore ſiſinij·quia
ambo erant infide
les·ſed poſtea illa
ꝯuerſa eſt ad fidẽ
et per eaꝫ poſtea
vir ꝯuerſus eſt·
Nunqđ·hoc
capitl̃m eſt de
verbo ad verbum
xxvi·di·deinde·et
ibi exponit᷑·
Si quis·dimi
ſerit·ꝓpter
fornicacõnẽ quaꝫ
fecit·
¶Poſt baptiſ=
mũ·ſi dicãs alteri
us tñ planum eſt
q: fidelis nõ com=
pellit᷑ aliquo caſu
infidelẽ eã habere
ſꝫ nõ cõtraheret cũ
alia niſi in tribus
caſibus·extra đ di
uor·gaudemus·ſꝫ
vterqꝫ fuerit fac=
tus fidelis dic̃ hu=
go· ꝙ q̃cũqꝫ mõ
eã dimiſerit ſiue
q: dedit libellum
repudij ſiue alio
mõ ſemꝑ ꝯpellit᷑
eaꝫ recipere poſt
vtriuſqꝫ baptiſ=
mũ·nã dicit om̃e
peccatũ deletũ eẽ
in baptiſmo etiaꝫ
excepcõneꝫ q̃ vi=
ro ꝯpetebat ꝓpť
pec̃m mulieris·ſꝫ
tuti⁹ ẽ diſtinguẽ
cũ·Innoc̃·ut ſi di=
cat᷑ ꝙ ſm̃ morem
gẽtiliũ ⁊ nõ ꝓpter
fornicacõnẽ illius
ante dedit ei libel
lũ repudij· et mõ
vterqꝫ conuerſus
eſt cõpellitur eaꝫ
recipe nec p̃t mõ

nõ ſit ꝯiugiũ multis auctoritatibus
probatur·Ait enim paulus Omne
qđ nõ eſt ex fide pec̃m eſt·cõiunctõ
aũt infidelium nõ eſt ex fide et ideo
pec̃m eſt·non eſt ḡ ꝯiugiũ q: nullũ
ꝯiugium pec̃m eſt·Itẽ aug̃·Non ẽ
vera pudicicia hominis infidelis cũ
coniuge ſua·vbi aũt vera pudici=
cia eſſe non p̃t ibi nec verꝫ cõiugiuꝫ
eſt· ¶Item ambroſius·
Iuſſit eſdras dimitti vxores
alienigenas ꝑ q̃s ibãt ad de
os alienos·Non eſt enim putandũ
m̃rimoniũ qđ ex̃ dei decretũ eſt fcm̃·
ſꝫ cũ ꝯgnoſcitur ẽ emẽdandũ·Iteꝫ
aug̃·Nõ ẽ ratũ cõiugiũ qđ ſine deo
eſt·Hijs om̃ibꝫ auc̃tibꝫ probatur ꝯ
iugium nõ eſſe inter infideles·Econ
tra inueniuntur alie auctoritates q̃
bus probatur ꝯiugium eſſe inter in
fideles·quaꝝ ꝑma ẽ illđ euangelij
ꝙ xp̃s ait·Erũt qnq̃ꝫ in domo vna
duo in tres et tres diuidũtur·in du
os·Deinde cũ ꝑſonas illas enume=
raret vxorẽ diuidendã eſſe in virum
dixit et ecõuerſo·Item qui nõ odit
patrem vel matrẽ ã vxorẽ ã ſororẽ
ꝓpter me nõ eſt me dignus·vxoreꝫ
infidelẽ nõ fidelẽ dicit odio haben=
dam·Item omnis q̃ reliquerit do=
mũ ã p̃rem ã matrẽ aut ſororẽ aut
vxorẽ ꝓpter me centuplũ accipiet
et cetera·Vxorẽ infidelẽ in hoc loco
ſignificat que ꝓpter xp̃m dimittiť
dũ potius ipa ꝙ̃ fides xp̃i deſeritur·
Itẽ ap̃ls·Si q̃s frater hꝫ vxorẽ in
fidelẽ et h° ꝯſentit hitare cũ illo non
dimittat illã·Et ſi qua mulier habꝫ
viꝝ infidelẽ et h° cõſentit habitare
cũ illa non dimittat viruꝫ·ſanctifi=
catus ẽ em̃ vir infidelis ꝑ mulierẽ fi
delem·et ſcificata ẽ mulier infidelis
ꝑ viꝝ fidelẽ·Idẽ ad titũ·Hortare a
doleſcẽtulas vt diligant viros ſu=
os·hoc tã đ infidelibꝫ ꝙ̃ de fidelib⁹
intelligendum eſt·Infidelibus nã=
qꝫ viris fideles mulieres ꝓpenſi⁹ de=
bent obſequi ꝓpter deum vt ſic vi=
ros ſuos xp̃o lucrari valeant·ſicut i
paſſione beati clementis de theodo=
ra et ſiſinio legitur mirabiliter con
tigiſſe· ¶Itẽ innocenti⁹ p̃pa ruſo
et euſebio ep̃is macedonibus·
Bigami ꝓbanť q̃ añ bapmũ vnã ⁊

poſt bapmũ alterã habuerunt
Nunquid nõ erunt admittẽdi
in hereditatis cõſortium qui
ex ea ſuſcepti ſunt que ante baptiſ
mum fuerit vxor·erũtqꝫ appellandi
naturales q: non eſt matrimonium
legitimũ vt vobis vidř ñ illđ quod
poſt baptiſmũ aſſumitur·Ipe dñs
cũ interrogaretur a iudeis ſi liceret
dimittere vxorẽ atqꝫ exponeret fie=
ri non debere addidit·quos deus cõ
iunxit homo nõ ſepet·ac nec de hijs
putetur eſſe locutus qui poſt bap=
tiſmũ vxores ſortiũtur h° et a iudeis
interrogatũ et iudeis eſſe reſpõſum
meminerint·Quero et ſollicitus q̃=
ro·ſi vna et eadem ſit vxor eius qui
ante cathecuminus poſtea fidelis ſit
filioſqꝫ ex ea cũ eſſet cathecuminus
ſuſcepit et poſtea alios filios cũ fide
lis fuerit vtꝝ ſint fratres appellan
di an non habeant poſtea defuncto
patre cũ ceteris hereditatis fami=
lie herciſcunde ꝯſortiũ quib⁹ filioꝝ
nomen regeneracõ ſp̃ualis dicitur
abſtuliſſe·Nđ cũ ita iudicare atqꝫ
ſentire abſurdum eſt q̃ racõ eſt hoc
malũ defendi et vacua magis opi=
nione iactari ꝙ̃ aliqua auctoritate
roborari cũ nõ poſſint inter peccata
deputari qđ lex p̃cipit et deus ꝯiun=
xit· ¶Itẽ ex concilio euticiani pa
pe· Infidelis ꝑtãte ſit poſt bap=
tiſmũ vxorẽ recipe ꝙ̃ añ dimiſerat
Si q̃s gẽtilis gẽtileꝫ vxorẽ di
miſerit añ baptiſmũ·p⁹ bap=
tiſmũ i ꝑtãte ei⁹ erit habere eam vľ
nõ habere· ¶Idem· Fidelis in
fidelẽ diſcedẽtem ſequi nõ cogitur
Simili modo ſi vnus ex coniu=
gatis baptizatus eſt et alter
gentilis ſequi eum nõ vult·dicit a=
poſtolus·infidelis ſi diſceſſerit diſce=
dat ¶Item aug̃· de fide ⁊ operib⁹
Sine culpa relinquitur vxor que
Uxor cũ fideli hitare noluerit·
legitima ſocietate coniuncta
ſine vlla culpa relinquitur ſi cum vi
ro xp̃iano ꝑmanere noluerit nõ at=
tenditur eo modo eam rectiſſime di
mitti ſi viro ſuo dicat non ero vxor
tua niſi michi de latrocinio tuo di=
uitias congreges aut niſi ſolita le=
nocinia quibus noſtram domum

ei obicere·ſi cũ alia ꝯtraxerit quaſi obiectu fornicacõis eam repellat
nã licet in veritate fornicata ſit q: tñ illa fornicacõ licita ẽ ſm̃ eos nõ
p̃t eam repellẽ·ſi vero alias fornicata fuiſſꝫ et ꝓpter illam fornicacõꝫ
eã dimiſiſſet nõ ꝯpelliť eã recipe·h° totũ hẽs ex̃ đ diuor·gaudemus·
·ſ·vl·nec eſt ꝯtra de ꝯ·di·iiij·ſine pn̄ia đ pe·di·vl·nullus·nõ em̃ dico
ꝑ baptiſmum alterius excepcõnem ſibi competentem auferri poſſe·et
rõnẽ illius plene
notaui·xxvi·di·đ
inde·in ſi·q: forni
cacõ non tm̃ vxo=
rem ſed etiam vi=
rũ maculat·xxxij·
·q·i·in ꝯiugio·
Simili modo·
infidelis·h°
capitl̃m ⁊ ſequẽs in
telligũť de diſpi
cõiugio·ꝓpter h°
ꝙ dicit ſi cũ viro
xp̃iano·⁊c̃·et ibi
qñ ad baptiſmũ·
et ꝯtinẽtur h° duo
caſus in quibꝫ li=
cite dimittiť vxor
infidelis·cum non
vult cohitare·vľ
vult ſꝫ ea ꝯdicõne
vt vir ꝯmittat ali
qđ mortale pec̃m
đ pari aũt ꝯiugio
·h·nõ itellexit·q:
ſi vterqꝫ ꝯiugum
eſt fidelis·fidelis
fidelem nunquam
dimittere p̃t ſm̃
hu·niſi ob fornica
cõnem carnalẽ vľ
ſp̃ualem ſcꝫ ydola
tracõ tm̃·alias ñ·
vnde ſi vxor xp̃ia
na ꝑtrahat virũ
ad mortale pecca
tum verberet eaꝫ
et caſtiget ſi p̃t ⁊
nõ ꝯſentiat ei·ſed
h° intelligũť alij đ
pari ꝯiugio q: fi=
delis fidelẽ hñ p̃t
dimittere ſi ꝯpel=
litur ab ea ad mor
tale pec̃m nec for
te poteſt reſiſtere
ſed expreſſe ꝯtra=
dicit·extra de di=
uor·quanto·ſed
pone ꝙ vir vxo=
rẽ vel ecõuſo dimi
ſit ſꝫ poſt penitet
nunquid iterũ illa
tenet᷑ euꝫ recipe
diſtingue ꝑ dec̃·
ex̃ de diuor·đ illa
Uxor·ꝯiucta·
olim in infi=
delitate·
m ¶Societate·i·
matrimonio·
n ¶Relinquitur·
a viro facto xp̃ia=
no et licite tũc p̃t
copľari alij vir·
o ¶Xp̃iano·mõ·
p ¶Nõ attẽdiť·
alius caſus eſt et
ponitur interro=
gatiue quaſi dice
ret non ſolum in
ꝓmiſſo caſu licite
dimittitur vxor ſꝫ
nõ attẽdit᷑·id eſt

nonne attenditur et cetera· a ¶Eam·ſcilicet infidelem· b ¶Tranſigebas·i·paſcebas· c ¶Et menbrorū·i·vxorē·xxxiij·q·ij admonere· d ¶Amputabit·remouendo a ſe corporaliter· e Idolatria·hoc caplm̄ ſm̄ hug·de diſpari cultu intelligitur ſic ꝑ cedēs· f ¶Itē·i·ſi auaricia eſt ydolatria et ydolatria eſt infidelitas et infidelitas eſt fornicacō ergo et auaricia eſt fornicacō·

g ¶Et vniūſalē· ·ar·ꝙ indiffinite dicitur generalit̄ debere intelligi· ·ff·de tutelis·qui habet·§·vl·xxxi· ·q·i·quod ſi dormierit· h ¶Cauſa vtiqꝫ· q̄ ipa cogit eum fornicari ſpūalit̄· i ¶ Sacrificare· ſ·dē ē ſi coget ad q̄dcūqꝫ mortale pccm̄ ut inuit̄ ex lrā ſupiori·⁊ nota ꝙ ꝓpt̄ fornicacōꝫ corpalem ſemel omiſſam p̄t eam dimittere·xxxij·q· ·i·dixit·ſed ꝓpter ſpūalē non n̄ pſeueret·et·ꝭ·c· ꝓx· Non ſolū· coinquinat·cū alio a oiuge ſuo· l ¶ Simulacrū·i·ꝑ dolū colit· m ¶Recedē·h̄ caplm̄ itelligit·h· de duobꝯ fidelibꝯ quoꝝ alter in heresim labatur int̄ quos cū ratū fuit matrimoniū nec diſſoluitur altero labente nec otrahere poteſt· licet ſecus ſit in caū cōuerſo ſcilicet cum alter infideliuꝫ oūertitur · tunc in tribꝯ caſibus diſſoluitur et otrahere·poteſt· et hoc totū habes extra de diuor ·quanto Itē nunqd ē preceptū qd dicit recede ab illa qd dicit hugo ex quo pſeuerat ꝑceptum eſt ſi ē notoriū ſꝫ hoc quantum ad reddendū debitū ſed exigere p̄t et ſic intelligit·xxx· ·ij·q·i·c·i·videt̄ tn̄ hug·ꝙ in hoc caū ad minus ſit oſiliū ꝙ recedat ab illa·ꝭ·e·iā nūc· ſed ibi eſt cōſiliuꝫ qn̄ alter infideliuꝫ eſt ouerſus h̄ vero ꝑceptū·et poteſt ēe ea racō q̄ maior eſt hic cōtumelia creatoris vt extra de diuō· quanto ·et qd ſit ꝑceptum habes extra de iureiurā· quemadmodum·

trāſigebas etiaꝫ xp̄ianus exerceas aut ſi quid aliud vel flagicioſum vel facinoroſum i viro nouerat quo delectata vel libidineꝫ explebat vel facilem victuꝫ habebat·vel etiā ornatior incedebat·tūc eīn ille cui vxor h̄ dixit ſi veraciter egerit penitentiam ab opibꝯ mortuis qn̄ ad baptiſmum acceſſit·habetqꝫ in fundamēto fidem que ꝑ dilectioneꝫ opatur· ꝓculdubio plus amore tenebit̄ diuine gratie quam carnis luxuria ⁊ mēbꝝ qd eum ſcandalizabat fortiter amputabit· ¶ Idē d̄ ſermōe domini in monte libro p̄mo·

Licite dimittit̄ vxor q̄ viꝝ ſuū cogere vult ad malum·

IDo·

Idolatria q̄ ſecūtur īfideles ⁊ q̄libet noxia ſupſtitō fornicacō ē·dn̄s aūt pmiſit cā fornicacōnis vxorē dimitti·ſꝫ q̄ pmiſit ⁊ nō iuſſit ddit aplo locū monēdi vt qui noluerit dimittere nō dimittat vxorē īfidelem quo ſic fortaſſis poſſit fidelis fieri· Itē ſi īfidelitas fornicacō ē ⁊ idolatria infidelitas et auaricia ydolatria·nō ē dubitandū et auariciā fornicacōnē eſſe·Quis ergo iā quamlibet illicita ocupiſcentiam p̄t recte a fornicacōis gn̄e ſepaē ſi auaricia fornicatio eſt Ex quo intelligit̄ ꝙ ꝓpter illicitas ocupiſcētias non tm̄ que i ſtupris cū alienis viris aut feminis cōmittūtur· ſꝫ omnino ꝓpter quaſlibet ocupiſcētias q̄ animā corpore male vtentē a lege dei oberrare faciūt et pniciose turpiterqꝫ corrumpi poſſit ſine crimie et vir vxorem ſuā dimittere ut vxor virū· q̄ exceptā facit dn̄s cām fornicacōis quā fornicacōnē ſicut ſup̄ oſideratū ē generalem et vniuerſalem cogim̄ intelligē·Cū auteꝫ ait excepta fornicacōnis cā non cuiꝰ · ipoꝝ viri ā femine·nō enim fornicantē tm̄ vxorem dimittere oceditur ſꝫ quiſq̄s eam q̄ꝫ vxorē dimittit a qua ipe cogitur fornicari cauſa vtiqꝫ fornicacōnis dimittat·velut ſi aliquē vxor cogat ſacrificare idolis q̄ talē dimittit cā fornicacōis dimittit· nō tm̄ illiꝰ ſꝫ etiā ſue·illiꝰ q̄ fornicat̄ ſue ne fornicet̄· ¶ Iteꝫ de alterinis cōiugijs libro ſecundo·

Que ſimulacra facit nec reſipiſcit dimittitur a viro ſuo·

NOn·

Non ſolū mechacō ē illius qui carnem ſuā coīnq̄nat ſꝫ etiā qui ſimulacrū facit mechatur·ꝙ ſi in hijs factis pſeuerat et penitētiā non egerit recede ab illa et noli viuere cū illa· ſina ūt et tu pticeps eris eiuſdē peccati· ¶ Itē ambroſius ad ilarum·

Amore cuiuſſibꝫ n̄ ē a fidē recedēdū

SI infidelis dicit aplus diſcedit diſcedat·nō ē ſuituti ſbiectus frater aut ſoror in huiſmodi· id eſt ſi infidelis noluerit eſſe cū coniuge ſua fideli h̄ cognoſcat fidel̄ ſuam libertatē·nec ita ſe ſubiectuꝫ putet ſeruituti ut ipam dimittat fidē ne oiugeꝫ amittat infidelē·h̄ de filiabꝯ atqꝫ pentibꝯ h̄ de fr̄ibꝯ atqꝫ ſororibꝯ itelligit̄ ꝓpt̄ xp̄m eē dimittēdos·Cuꝫ ponitur iſta odicō vt xp̄m dimittat ſi eū ſecū habere deſiderat h̄ ḡ et de domo et de agris et de ceteris rebus q̄ iure pecuniario poſſidentur intelligendū ē· ¶ Itē aug·ad pollentium·

Nō infideles ſunt cōiuges et ꝙ fideli licet dimittere infidelem.

IAm nunc illud videamus qd ait aplus ſcꝫ ceteris aūt ego dico nō dn̄s adimparia videlicꝫ vbi nō ambo xp̄iani fuerāt oiugia locuturus qd michi viſum ē eū monēdo dixiſſe·q̄ eīn oiūx fidelis relinquē oiugē licite p̄t infidelē ideo h̄ fieri nō dn̄s ſꝫ apl̄s ꝓhibet·qd enim dn̄s ꝓhibet fieri omnino non licet·Monet ergo aplus ꝙ poſſit eſſe multoꝝ occaſio lucrandorum vt fideles oiuges in relinquendis infidelibꝯ pmiſſa licētia nō vtātur·Tibi autē vid̄r infideles q̄ꝫ dimitti a fidelibꝯ nō licere q̄ h̄ vetat apl̄s·cū ergo dicā hoc licere qd nō vetat dn̄s non tn̄ dico expedire ·q̄ h̄ ne fiat āmonet apl̄s qui reddit etiam racōnem cur fieri non expediat q̄uis liceat·quomō enim ſcis inq̄t mulier ſi virū ſaluū facies·aut vnd̄ ſcis inq̄t vir ſi vxorē ſaluam facies cū etiaꝫ ſupius dixiſſet ſanctificatꝰ eſt vir infidelis in muliere fideli et mulier infidelis ſanctificata eſt i fratre hoc eſt i xp̄iano ·alioquin filij veſtri immundi eſſent nūc autē ſancti

¶Si autem·id eſt ſi non reuocas eam a ſuo propoſito· Si infidelis·libertatē·nā dico ꝙ ipo iure ſoluitur vinculum matrimonij nō ꝑ ſententiam ecc̄ie ſed ꝑ ipm̄ ius ſcꝫ in tribꝯ caſibꝯ in quibus otrahere poteſt·nā otumelia creatoris ſoluitur ius matrimonij· ſi tn̄ infidelis vult redire ad fidem priuſq̄ꝫ cum reliqua contraxerit cogitur recipe eam·vt extra de diuor·gaudemus·in fine·

p ¶Vt xp̄m·ar· ꝙ modus fac̄ cō· dicōnē·n im dicit̄ h̄ verbū·cū ponitur iſta odicō ·et poſt dic̄· ut xp̄m et cetera·ſic ex̄ de odi·appo ·c·ij· et ex̄ ut eccle·bene· ut noſtrum· Iam nūc· ſic otinua·hactenꝰ tractauit ·ḡ· de paribꝯ oiugijs fideliū ſcꝫ de q̄bus dic̄ apoſtolꝰ i epiſtola ad corinthios hijs qui matrimonio oiūcti ſunt dico non ego ſed dn̄s vxorē a viro non recedere et vir vxorem nō dimittat·nam ceteris diſparibꝯ ⁊c· r ¶Ceteris·i·diſparibꝯ oiugibus q̄ priꝰ de paribꝯ ait apoſtolus· s ¶Dico·i·oſulo et ſuadeo ex dei auctate nō mea· t ¶Monendo·id eſt nō ꝑcipiendo· u ¶Probibet ponitur improprie· hic id ē ſb̄ forma ꝓhibicōnis diſuadet et monet ne fiat· x ¶Apoſtolus· ideo ſcꝫ· y ¶ Permiſſa a domino et non ꝓhibita· a ¶Vetat·i·diſſuadet ·ar· aliq̄d h̄ ipo eſſe licitum ꝙ a dn̄o nō eſt ꝓhibitum·ar·xxxi· ·q·i·quod ſi dormierit·ff·de ꝓcura·mutus· z ¶Sanctificatꝰ· ideſt ad fidem cōuerſus· b ¶Alioquin ·i· ſi alijs adheſerūt· viuētibꝯ relictis et cohabitare volentibꝯ filij quos ex alijs genuerit nō erunt legitimi vel loquitur de filijs prius natis q̄ remanent immundi id eſt infideles quia non conuertuntur· c ¶ Sancti ſunt·i· eſſe poſſunt· b ¶Preuenerāt· id eſt frequenter acciderant· ad ea

que frequētius accidūt iura adaptantur · ff · de leg · nā ad ea · xxxviij · di · de ſiraculare · a ❡ Vinculum · tm̄ ſʒ vt eos lucrētur · b ❡ Officijs · i · opib · c ❡ Gerens · i · dirigens · d ❡ Teſtātur · ar · ꝙ p oſequētiā determinant p̄cedētia · h̄ gn̄ale hēs · xliij · di · ſit rector · in fine · · e ❡ Cū ſim liber · id eſt nullis beneficijs obnoxius · f ❡ Omniū · i · talem me exhibui ut comodū oīm facerem ⁊ h̄ feci ut plures · et cetera ·

tales ſcʒ vt apl'o eſſet locus monendi ut non fieret h̄ · ſed non dico h̄ eſſe verū · imo ideo dixit aplus dico ego nō dn̄s · nā ſi ⁊c̄ · ut oſtenderet ꝙ dn̄s non iubet recedere · nam ſi et cetera · q ❡ Seruꝰ · nā apoſtolꝰ nullo mō faceret ɔtra dn̄ʒ ſicut dicit p̄tor ꝙ ɔtra legē nō tuebitur aliquē · ff · de publi · cū ſpōſus · § · ſi res · nō reuocantur a filio que a patre gerūtur · C · de re · mili · que a patre ·

g ❡ Si alij · i potē te h ❡ Poteſtatis · ſʒ nōne diceretur cur ideo h̄ faceret q̄ non egeret · ſic dic nōne magis ⁊ cetera quaſi egemus quidem ſed n̄ ſumus vſi · i ❡ Poteſtatis · i · p̄tātem hn̄t recipere de rebꝰ vr̄is k ❡ Nōne magis nos · qui plus diligimus vos quam res veſtras · l ❡ Sʒ oīa · i · famē et ſitim ⁊ ſiliā · m ❡ Demus · nam corinthi erant auari et ſe retrahebāt a p̄dicacōne · vel ideo q̄ ſi ipſe accipet multi erāt pſeudo apl'i q̄ ſtatim p̄dicarent et accipent et ita impedirēt euangelium · ſʒ cū iſte non accipet nec illi audirent accipe et ita nō p̄dicarent · **S**Ic enim · in p̄ma pte ponitur vſqʒ ad · v̄ · qm̄ g̃ · intellectus aug̃ · ſup illa auctoritate apl'i · ego dico non dn̄s · ꝙ ſi vir fidelis hʒ vxorē infidelē nō dimittat eam et oſtendit ratōnem q̄re dn̄s nō ꝓhibuit nec iuſſit · in ſcd'a pte vſqʒ ad verſiculū · tu aūt · ponūtur tres ſolucōnes aug̃ · ad totidem obiectōnes pollencij · in tercia pte vſqʒ ad · v̄ · intelligis · ponitur expoſicō et intellectus pollencij ſuper auctoritate p̄dicta quam aug̃ · reprobat · vltimo ponitur repilogacō quam aug̃ · facit ſic iferens victoriſſimam ɔ̄cluſionem · et ɔ̄ſtrue ſic · fideles viri ſic non probibentur

ſunt · ſic ad lucrādos ɔiuges ⁊ filios criſto exemplis etiam que iam preuenerant vid'r apoſtolus hortatus · Cur ergo nō expediat etiam infideles ɔiuges dimitti a fidelibꝰ cauſa euidenter exp̄ſſa eſt · non enim ꝓpter vinculum cū talibꝰ ɔiugale ſuādū eſt pactū · ſʒ vt querātur in xp̄o recedi ab infidelibus cōiugibꝰ apl'us vetat · Multa ſunt aūt facienda non iubēte lege ſed libera caritate · et ea ſunt i nr̄is officijs gratiora que cū liceret nobis et nō impēdere tm̄ cauſa dilectōnis impendimus · Vnde ipſe dn̄s prius cū ſe tributū nō debere ſoluere demonſtraſſʒ · ſoluit tm̄ ne ſcādalizaret eos quibus ad eternā ſalutem gerens morē conſulebat · Iā vero apl'us queadmodū iſta ɔmendet eius verba teſtentur vbi dicit · Cum ſim liber ex omnibus oīm me feci ſeruuʒ vt plures lucrifacerē · cū paulo ſuperiꝰ dixiſſʒ · Nunquid non habemꝰ licētiā circūducēdi ſororeʒ mulierem ſicut et ceteri apl'i ⁊ frat dn̄i et cephas · nunquid nō habemꝰ licentiā mādućādi et bibēdi an ego ſolus et barnabas nō habemus poteſtatem h̄ opandi · quis militat ſuis ſtipendijs vnq̃ · quis plātat vineam ⁊ de fructu eius nō edit · q̄s paſcit gregem et de lacte gregis non ɔmedit · et paulo poſt · Si alij in quā ptātis vr̄e iure pticipāt nōne magis nos · ſʒ non ſumus vſi hac ptāte ſʒ oīa toleramꝰ ne q̄d impedimētum demus euāgelio xp̄i · ❡ Item ·

Ab infidelibus ɔiugibus alicui recedere licet ſed non expedit.

SIc eīm neqʒ recedere ab vxoribus infidelibus vel maritis fideles viri vel femine nō ꝓhibentur a dn̄o neqʒ iubentur · Nam ſi dimittē tales ɔiuges iuberētur nullus locus eſſet conſilio monētis apl'i ne hoc fieret · nullo eīm modo q̄d dn̄s iubet ſeruus bonus ꝓhibet · Item cum ergo cepiſſet etiam gentibꝰ euāgeliū predicari iunctos gentiles gētilibus cōpiſſet ɔiugibus ex quibꝰ ſi non ambo crederent · aut vnus aut vna et i fidelis cum fideli ɔſentiret cohabitare nec prohiberi a dn̄o debuit · fidelis infideleʒ dimittere nec iubere · ideo ſcilicʒ nō ꝓhiberi quia iuſticia p mittit a fornicante diſcedere · et infidelis hominis fornicacō eſt maior in corde nec vera eius pudicicia cū ɔiuge quidem dici p̄t quia omne q̄d non eſt ex fide peccatum eſt · quamuis veram fidelis habeat pudiciciaʒ etiam cum infideli coniuge que non habet veram · Ideo autem nec iuberi debuerūt · fideles ab infidelibus ſeparari · quia non contra iuſſionē dn̄i gentiles fuerunt ambo ɔiuncti · Nō ergo ab infideli fidelem diſcedere n̄ prohibet nec iubet dominꝰ · ideo ut non diſcedat apoſtolꝰ dicit nō dn̄s · habens vtiqʒ ſpiritum ſanctuʒ i quo dare poſſit vtile et conſilium fidele Vnde cum dixiſſet de muliere cuius vir mortuus fuerat · beatior autem erit ſi ſic pmanſerit ſecūdum meū ɔſilium · ne quis hoc conſiliuʒ tanquā humanū non diuinū ɔtemnēdū putaret · adiecit · puto autem ꝙ et ego ſpiritum habeam dei · p inde intelligēdū eſt etiā ipa que a dn̄o nō iubētur ſed a ſancto eius famulo vtiliter ſuadentur eodeʒ dn̄o inſpirante ſuaderi · abſit enim vt quiſquam catholicus dixerit ꝙ ſpūs ſanctus ſuadet nō dn̄m ſuadere cum et ipſe dominꝰ ſit et inſepabilia ſint opera trinitatis · Dicit tm̄ apoſtolus · De virginibus aūt p̄ceptum dn̄i nō habeo ɔſiliū autē do · non vt ɔſiliū h̄ alienū exiſtemꝰ a dn̄o cum ɔtinuo ſequatur et dicat · Tanquā miſericordiā

r ❡ Cū ergo · racō quare tales nō ꝓhibuit dimitti ſcʒ ut michil ꝓhiberet ꝙ iuſticia exigit fieri · iuſtū eñi eſt vxoreʒ dimitti ob fornicacōnem p̄ſertim ſpūalem s ❡ Vera · i · virtꝰ vel ducēs ad veritatem vt · xxxij · q · i · dixit · t ❡ Pudicicia · s · ꝓx · q · i · nuptiarū ɔtra · ſʒ ibi pudiciam ɔtinētiaʒ vel v̄ginitatem noiat h̄ vero virtuteʒ ⁊ caſtitatem q̄ etiā inter nuptiarū opera nō amittitᷣ · u ❡ Ideo aūt · ſecūda racō q̄re nō p̄cipit · ſʒ male dic̄ q̄ p̄ma nō p̄ceſſit quo ad iſtum articulum · x ❡ Iuſſionē · ar · ꝙ ſi gētilis cū gētili ɔtrahat nō fac̄ ɔtra p̄ceptū dn̄i cū matrimonium ſit inter eos · vn̄ ſi veniūt ad fidē n̄ debenē ſepari · ex̄ de diuor · gaudemꝰ · y ❡ Nō g̃ · rn̄det aug̃ · ad polleciuʒ dicētē ꝙ ex quo apl'ſ ɔſuluit et n̄ dn̄s · eius ɔſilium tanq̃ humanū nō diuinū ɔtēnendū ē · ſʒ cn̄ g̃ aug̃ · q̄uis id q̄d ɔſulit apl'ſ non precipiat dn̄s nichilominus tm̄ ɔſiliū apl'i tanq̃ a ſpū ſcō infuſū acceptandū ē · et ꝙ hēbat a ſpū ſcō ꝓbat p duo ſiliā · et nota ꝙ obiectiones pollētij nō ponuntur h̄ ſed colliguntur ex reſpōſionibus auguſtini ſicut dicit lex · ꝙ ſi inſtrumento cautū ē michi pecuniā dari preſumitur ſtipulacōʒ eſſe interpolitam ut · C · de ɔtrahen · et ɔmit · ſtipu · l · i ·

recedere ab infidelibus vxoribꝰ vel femine fideles ſic non probibent recedere ab infidelibꝰ maritis · vt id eſt ſicut neqʒ iubentur recedere · ſm hoc p̄mum neqʒ habūdat · vel ſi vis ꝙ non ſuphabundet dic neqʒ recedere id eſt retinere · ⁊c̄ · i · ſicut fideles viri et femine non prohibētur non recedere ſic nec iubentur non recedere · quaſi dicat ꝙ nec illd' nec illud fiat · h̄ enim ɔtinuatur ad p̄miſſam ptem capl'i · o ❡ Nō ꝓhibētur · nō repetitur h̄ neqʒ ſup̄ poſitū vt faciat vnā affirmacōnē · ſed apl'i inpoſicōnē ſup̄ poſitā p̄t legi vtrūqʒ et erit idē ſenſus p ❡ Nā ſi dimittere · p̄ma racō q̄re dn̄s non p̄cepit dimitti ·

a ❡ Dicit · i · monet · a ❡ Nō dn̄s dicit · i · p̄cipit · et ita repetitur v̄buʒ in alia ſignificacōne · nā ſi in eadē falſum eſſet q̄ quicq̄d monet aplus monet dominus ꝓut ſequitur · et expoſicō varia huius verbi dico bene ꝓbatur p intellectū illius auctoritatis · de virginibꝰ aūt p̄ceptum dn̄i nō habeo · ⁊c̄ · ad oſtendendum ꝙ haberet ſpiritum ſanctum et b ❡ Vn̄ cū dixiſſet · eius conſilio ſtandum eſſet · c ❡ Et inſepabilia · ꝓ maiori pte · nā quedā attribuūtur patri q̄ non filio et econtra · ſed tu dic opa opantia · operata enim non ſunt inſepabilia · de con · di · iiij · c · vltimo ·

a ¶ Ita ſane. hic reſpõdet auguſtinus ſecũde obiectioni pollentii dicentis quare apoſtolus nõ dixit conſulendo. bonum eſt dimittere vxorem infidelem. melius eſt aũt cũ ea manere. ſicut alibi conſulẽdo dixit qui dat nuptui bene facit qui nõ dat melius fac. Et reſpondet ꝙ queda(m) licita ſunt quoꝝ vtrũq; expedit vt dare nuptui et nõ dare nuptui et alia quoꝝ vnum expedit aliud nõ vt dimittere non dimittere cũ ꝑmis recte ponuntꝰ ꝰ adiectiua bonũ meliꝰ. cũ ſecũdis nõ. qꝛ vtrũq; non eſt bonum quia non meritorium. et ideo non dicit apoſtolus q̃ dimittit bene facit. ⁊c. id eſt qui ñ dimittit meliꝰ facit.

¶ Et exponẽs. ſup euãgelio. ſ. mathei. ¶ Ab aplo. ſ. ſupꝰdictum. ¶ Prohibent. i. diſſuadentur. ¶ Expediant. xxxiiii. q. i. c. quod ꝑcipitur. ¶ Si aũt. ꝰ rñdit tercie obiectioni pollẽtii dicẽtis. cũ ꝰ verbũ dico ꝑceptiue ponatur in epiſtola ad galathas cũ dr ecce ego paulus dico. quia ſi circũcidimini ⁊c. q̃re nõ ſimilit' ꝑceptiue ponitꝰ cũ dr ego dico non dñs vel cõceſſo et ꝙ admonitiue ponatꝰ ibi verbum dico vobis qꝛ ſi circumcidimini. ⁊c. nullũ incõueniens inde ſequitur. non enim indignũ eſt ſi ea que iubet dominus monet apoſtolus.

b ¶ Iuſtitiam. i. ꝓpter ipm nubere qđ eſt iuſtum xxvii. q. i. nuptiaꝝ.

c ¶ Expedit. ꝰ. xxxiii. q. v. qui ſitit contra. et expedit quidem et non expedit. expedit cauſa fornicacõis vitande. nõ expedit qm vxorati cum diuiſi ſint et cogitare eos oporteat quomõ placere poſſint et ſeruire vxoribꝫ ſuis diuinis obſequiis et oracõnibꝫ intendere adeo expedite non valent. vt extra đ cle. coniug. ꝙ ad te. expedit ergo nubere quo ad fornicacõnem vitandã. ſed nõ expedit nubere volẽti tẽdere ad regnum celorum ⁊ ſic ſoluitur ↄtrariuꝫ xxxiii. q. v. tũc ſaluabitur.

d ¶ Preceptũ. ꝰ. xxxii. q. i. integri

e ¶ Prohibetas. i. ſub forma prohibicõnis diſſuadet.

f ¶ Nõ ſoluꝫ. hic eliğe ſcdam obiectionem pollẽtii.

g ¶ Adulterinis. ar. ꝙ fidelis q̃ dimittit vxorem infidelem cohabitare volenteꝫ nõ poteſt aliam ducere in matrimonium nec illa alium q̃a remanet matrimonium ut. ꝰ. . q. ii. § qđ vero. et. c. ſi quis.

confecutus a dño vt fidelis eſſem. ſcdm ergo dñm dat ↄſiliũ in eodem ſpiritu fidele de quo ait. puto autem ꝙ et ſpm dñi habeã. verum tamen aliud eſt iubẽtis dñi impiũ aliud fui ſcdm miſcdiam caritatis que illi a dño eſt inſpirata atq; donata fidele conſiliũ. aliud enĩ ibi facere nõ licet hic aũt licet. ita ſane vt ipm licituꝫ ꝑtim quidem expediat ꝑtim vero nõ expediat. Expedit tũc qñ nõ ſolum ꝓpter iuſticiam que coram deo eſt ꝑmittitur ſed etiam hominibꝫ nulluꝫ ex hoc impedimẽtum ſalutis infert. velut cũ dat ↄſiliũ nõ nubẽdi apl'us virginibꝫ. vnde ꝑceptuꝫ dñi ſe non habere teſtatur licet aliud facere id eſt nubẽ et minus ↄtinẽtie bonũ tenere in nuptiis. ipm q̃ licitũ etiã expedit qñ inuetita et illicita ruiturã carnis infirmitate ſic excepit honeſtatẽ nubendi vt neminẽ impediat ad ſalutem ꝗuis magis expediret magiſq; honeſtũ eſſet ſi ꝟgo ↄſiliũ quo ꝑceptũ eam non ↄpellit arripet. Tũc autẽ nõ expedit id qđ licitũ ẽ qñ ꝑmittitur quidem ſꝫ vſus ipſius ꝑtatis aliis affert impedimentũ ſalutis. ſicut eſt vnde iam diu loquimi diſceſſio ↄiugis fidelis ab infideli ꝙ non prohibet dñs ꝑcepto legis qꝛ coram illo iniuſta nõ eſt. ſed ꝓhibꝫ apl'us ↄſilio caritatis qꝛ infidelibus affert impedimentũ ſalutis. nõ ſolũ qꝛ ꝑniciosiſſime ſcãdalizãtur offenſi. verũ etiã qꝛ cũ in alia ↄiugia ceciderũt viuẽtibꝫ eis a quibꝫ dimittũtur adulterinis nexibus colligati difficile reſoluentur. Ideo ꝰ vbi qđ licet nõ expedit nõ ꝑt dici ſi dimiſerit iſidelẽ bñ facit. ſi ñ dimiſerit melius facit. ſicut dẽm ẽ. qui dat nuptui bñ facit et qui nõ dat nuptui melius facit. qm illđ nõ ſolũ ſꝫ vtrũq; pariter licet. vñ ad nichil hoꝝ precepto dñi quiſq; ↄpellitur ſꝫ vtrũq; expedit aliud minus aliud amplius. Vnde ad id qđ amplius expedit cõſilio vti apoſtoli quicũq; ꝑt cape ꝑuocatꝰ. ꝰ aũt vbi đ dimittẽdo vel nõ dimittendo infidelis cũ infideli coniugio queritur vtrũq; quidem pariter licitũ eſt ꝑ iuſticiã que corã domino ẽ. et ideo nichil eoꝝ ꝓhibꝫ dominꝰ. ſꝫ nõ vtrũq; expedit ꝓpt infirmitatẽ hoim et ideo qđ non expedit apl's ꝓhibet dãte ſibi dño liberũ ꝓhibẽdi locum. qꝛ neq; id qđ monet apl's ꝓhibet dñs. neq; id qđ ꝓhibet apl's iubet dñs. qđ niſi ita eſſet neq; ↄtra prohibitõnem dñi apl'us aliqđ moneret. neq; ↄtra iuſſionẽ eius aliqđ ꝓhiberet. ꝓinde in hiis duabꝫ cauſis vna de nubendo vel non nubẽdo altera de infideli coniuge dimittenda vel nõ dimittenda. aliquid ſimile inuenitur in verbis apl'i. aliqđ diſſimile. Simile quidẽ eſt illđ qđ et ibi dicitur. ꝑceptũ dñi nõ habeo cõſiliuꝫ aũt do. et ꝰ dicit. ego dico nõ dñs. quale eſt enim ꝑceptũ dñi non habeo tale ẽ nõ dicit dñs et quale ẽ ↄſiliũ aũt do. tale ẽ ego dico. Illud aũt diſſimile eſt qꝛ de nubendo et nõ nubẽdo dici ꝑt ꝰ bñ fieri ꝑt. illđ aũt melius qm vtrũq; expedit vnũ minus aliud aũt magis. At vero de cõiuge infideli dimittẽda vel nõ dimittenda qm vnum horum non expedit aliud expedit dici nõ optet. qui dimittit bñ facit q̃ nõ dimittit meliꝰ facit. ſed dici optet nõ dimittat. qꝛ ſi licꝫ tñ nõ expedit. Sic ergo poſſumus dicere melius eſſe infidelẽ conſiugẽ nõ dimittere quãuis liceat dimittere. queadmoduꝫ recte dicimꝰ melius eſſe quod licꝫ expedit quã id qđ licꝫ et non expedit. hiis de cauſis factum ẽ vbi exponẽs dñi ſmonem quem ꝓlixum in monte habuit vbi

t ¶ Non ꝑiudicãdo. ſicut dicit lex ꝙ volũtarie tutele munera ꝑuilegiis nõ ꝑiudicãt. C. de excu. tu. voluntas.

u ¶ Vbi ait. ria tacõ ad terciam.

x ¶ Nunq̃d ar. ꝙ nulluꝫ verbum in oracõne vacat miniſterio. et. ar. ff. de vſur. ſi ſtipulatus nam ibi dicitꝰ ꝙ ſi ſtipulatꝰ ſim a te reꝫ michi dari vacuãq; poſſeſſionem michi tradi fructus veniũt in ſtipulacõnem. ſi autem rem michi dari tantum ñ veniunt. ar. contra. ff. pro ſoc. ſed et ſi adiciatꝰ. Itẽ eſt hic. ar. ꝙ non eſt argumentandum de ſimilibus illis inter que diſſimilitudo attenditur. ff. đ rei vend. ſi nauis. et. ff. de ↄdi. inde. plane. ⁊ ita itelliğe. ff. e. t. ſi reus et bene dr hoc. ff. de iniuſto rup. teſta. l. iii.

y ¶ Dixit. ff. ſi. de iuriſdict. om. iudi. ſi familia.

z ¶ Illicitũ. ar. õme illicitũ ꝓhibitũ ẽe ſaltẽ ibi. đ clina a malo ⁊ fac bonũ. dicit ibi expoſitor malo omni. et exaudi hoc de mortali. venialia enĩ ſunt ꝓhibita. ar. xiii. di. nerui. xiiii. q. i. qđ precipitur.

a ¶ Diximus. ſupple ꝙ dñs nõ ꝓhibuit id ꝙ apl's et cetera.

b ¶ Pariter. alterum quidem ꝓpter ydolatrie fornicacõnem alterũ ꝓpter lucrandi occaſionẽ.

b ¶ Tu aũt. aug. qui dictũ apli intelligit de conſilio. ego dico non dñs intellectum ſuum et rationẽ ſuam poſuit in principio quare dñs non debuit ꝑcipere vt nõ diſcederet vir fidelis ab infideli. pollentius autẽ qui de ꝑcepto intelligit aliã rationem ponit dicẽs ꝙ ideo ꝑcipit apoſtolus et non dñs infidelem nõ dimitti qꝛ iam dñs videretur ↄtrarius ſibi ꝑcepit in veteri teſtamẽto ne quis alienigenam duceret. concludit ergo auguſtinus ex hoc qđ dicit pollentius apoſtolum in ꝑcipiendo fuiſſe contrarium domino. ad quod reſpondit pollentius ꝙ in diuerſis caſibus loquitur dominus et apoſtolus et ita non eſſet contrarius ei. infert ex hac reſponſione

i ¶ Quod niſi ita eſſet. i. niſi dñs daret apoſtolo liberũ locũ ꝓhibendi. i. diſſuadẽdi aplus nõ diſſuaderet. non diſſuaſiſſet autem ſi ↄtrariũ dominus ꝓhibuiſſet vel ꝑcepiſſet quod non fecit.

k ¶ Neq; ↄtra iuſſionem. ſi dominus prohibuiſſet.

l ¶ Proinde. hic incipit aſſignare ſimilitudines et diſſimilitudines.

m ¶ Conſiliũ. ꝰ. xxvii. q. i. nuptiaꝝ.

n ¶ Qui dimittit. ſicut qui dat nuptui bene facit et q̃ nõ dat nuptui melius facit. et qꝛ vtrũq; licitum eſt ſed non expediens.

ruguſtini ſ𝔤 nec
dominus ſibiipſi
erat contrarius ſi
idem preciperet
quod apoſtolus
cū dn̄s de ↄiugen
do apoſtolus de iā
coniuncto loque/
batur matrimo=
nio· quid ergo re
ſpondes pollenti
quare precipiat a
poſtolus ⁊ non do
min⁹ aſſigna cau
ſam·
a ¶ Addidiſti· ad
hͦ idem ꝓbandū·
b ¶ Addidiſti· cō
cludendo
c ¶ Docet· reſpō
der et oſtendit cō
cluſionem illaȝ nō
prouenire quia in
alio et in alio ca=
ſu loquūt᷑ apoſto
lus et dn̄s·
d ¶ Hoc eſſe· de
coniunctis·
e ¶ Talem· i· non
ſue religionis·
f ¶ Ibi agitur· i
apoſtolo·
g ¶ Ambo· ponit
exēplū ut· melius
appareat quod di
cit· C· de tr̄ſac·
ut reſponſum·
h ¶ Cur fidelem·
iterat queſtioneȝ
ut pollentius ali=
ter reſpondeat cū
ꝑma eius reſpon=
ſio nulla fuerit·
i ¶ Loco· i· locuȝ
non habet· nō eſt
verū · quaſi dice=
ret niſi velis dicē
ꝙ apl's non dixit
hͦ auctoritate ſpi
ritus ſancti
k ¶ Itelligis· vn
de ꝑhus· ſentis ne
inquit an hec aio
illabunt᷑ tuo·
l ¶ Diligēti⁹· ar·
ꝙ aduerſarius te
netur apire · que
dicit ſuo aduerſa=
rio· ut· v· q· ij· re
latū· xi· q· iij· eoꝝ
ſed hoc capituluȝ
nichil facit· q̄ꝛ di
cit boetius in· iiij·
libro topicoꝝ· ꝙ
diſputacō dyale=
ticoꝝ eſt ad alte
rutꝝ· cauſidicoꝝ
ſiue rethorum ad
tercium · vnde in
dyaletica diſputa
cōne eſt neceſſe
ꝙ qui obicit ut
exponat obiectio
nes ipſi reſpondē
ti· in rethorica ve
ro ſufficit ꝙ faci=
at ipſi iudici fi=
dem ſi obiciatur·
·xxx· q· v · iudi=
cantem· dicimus·

ventū eſt ad queſtionē de ↄiugibus
dimittēdis vel nō dimittēdis ad hi
buerim ↄſiliū ab apl'o non ꝑceptū
dn̄i vbi ait· Ceteris autē ego dico
nō dn̄s monēs eos qui habēt coniu
ges infideles vt conſentiētes habi
tare ſecum nō dimitterēt· qd̓ vtiqꝫ
ideo monendū non iubendū fuit· q̄ꝛ
nō tāto pōdere ꝓhibētur hoīes face
re licita quamuis non expediāt quā
to pondere prohibenda ſunt illicita·
Si aūt alicubi apl'us etiam illa que
iubēda ſunt monere dignatur hoc
fecit pcēdo infirmitati nō ꝑiudicā=
do iuſſioni· vnde ſic dicit· non vt cō=
fundā vos hͦ ſcribo ſȝ vt filios cariſ
ſimos moneo· quid habet queſtiōis
vbi ait· ego dico non dn̄s· Itē vbi
ait· ecce ego paulus dico vobis q̄ꝛ
ſi circumcidamini xp̄s vobis nichil
ꝓderit· nunqd̓ etiam hͦ dixit ecce e=
go dico nō dn̄s· nō ſunt itaqꝫ iſta ſi
milia· q̄ꝛ etiā illa que iubet dn̄s non
ē indignū vel ↄtrariū ſi eadē monet
et apoſtol⁹· monemus eñ eos quos
caros hēmus vt faciāt dn̄i ꝑcepta
vel iuſſa· cū vero dicit ego dico non
dn̄s ſatis oſtēdit dn̄m non ꝓhibere
qd̓ ipe ꝓhibuerat· ꝓhibuiſſet auteȝ
dn̄s ſi eſſȝ illicitū · Ergo ſcḋm ea que
ſup̄diximus multūqꝫ verſauimus li=
citum erat ꝑ iuſticiā· ſȝ etiā licitū n̄
erat faciendū ꝓpter liberam beniuo
lentiā· Tu autē cui placȝ ita nō licē
qd̓ nō vetat dn̄s ſȝ apl'us· quemad=
modum nō liceȝ qd̓ vetat dn̄s cū ex=
ponere voluiſſes qd̓ ſibi velit qd̓ ait
ego dico nō dn̄s cū alloqueretur fi
deles quibus eſſent cōiuges ifideles
dixiſti q̄ꝛ dn̄s iuſſit ne coniugia ſibi
met diuerſe religionis copularen=
tur ⁊ ipm adhibuiſti teſtimōiū dn̄i
dicētis· nō accipies vxorē filio tuo
de filiabꝫ alienigenaꝝ ne traducat
eū poſt deos ſuos vt pereat aīa eius
addidiſti etiam v̄ba apl'i vbi ait·
Mulier alligata ē viro q̄diu vir e
ius viuit· ꝙ ſi mortuus fuerit vir e
ius liberata eſt cui vult nubat tātū
in dn̄o· qd̓ ita expoſuiſti ut adiunge
res in dn̄o id eſt xp̄iano· deinde ſecu
tus es et addidiſti· hͦ ergo precep=
tum dn̄i ē tā in veteri · t· q̄ in nouo·
et hoc iubet dn̄s· hͦ docet apl's· ut n̄
niſi eiuſdē religionis et fidei mane
ant copulata ↄiugia· q̄re cōtra dn̄i
iuſſuȝ ↄtra doctrinā ſcām cōtra pre
ceptū veteris et noui teſtamēti iubet
apl'us vt diuerſe fidei maneāt ↄiu=
gia copulata· q̄ꝛ paulus inq̄t ꝑdica
tor gentium ⁊ apl'us iam in ↄiugio

poſitos non ſolum monet ſȝ etiā iu=
bet· vt ſi alter ex ↄiugibꝫ credidiſſȝ
alteꝝ nō credentē ſecū tn̄ habita=
re ↄſentiētē dimitteret· hijs verbis
tuis aliud hoc eſſe aliud illud ſatis
euidenter quideȝ oſtendit· Illud e=
nim de hijs coniugijs agitur que nō
ſunt primit⁹ copulata ne nubat fe=
mina niſi ſue religionis viro· vel ne
vir talē ducat vxorē· id enim dicis
vt iubet dn̄s docet apoſtolus· vtrū=
qꝫ precipit teſtamentū· hoc autem
diuerſum eſſe quis abnuat· ibi ergo
agitur nō de cōiūgendis ſȝ de con=
iūctis· ābo quippe vnius eiuſdemqꝫ
infidelitatis fuerūt qn̄ ↄiūcti ſunt· ſȝ
euāgeliū cū veniſſȝ alter ſine altera
vel alia ſine alio credidit· ſi ergo a=
liud ē hoc qd̓ ſine ſcrupulo vlli⁹ du
bitationis apparet cur fidelem cum
infideli ↄiuge ꝑmanere nō dn̄s etiā
ſicut apl'us iubet· niſi fōte loco iſto
vacat illud qd̓ tam fideliter apl'us
ait· An vultis expimentū eius acci
pere qui in me loq̄tur xp̄us ⁊ vtiqꝫ
dn̄s xp̄s eſt· Intelligis ne quid di=
cam an in hoc explanādo aliquanto
diligentius immorabor· attende vt
rem ipam explanādā tanq̄ in con=
ſpectu declarandā planiori ſermone
ponamus· Ecce cōiuges duo vnius
infidelitatis ita fuerūt qn̄ coniuncti
ſunt nulla de hijs queſtio eſt que ꝑti
neat ad illam domini iuſſionem do=
ctrināqꝫ apl'icam et ꝑceptum teſta
menti veteris et noui quo ꝓhibetur
fidelis cū infideli copulare ↄiugiuȝ·
Iam ſunt cōiuges et ambo adhuc
ſunt ifideles· adhuc tales ſunt q̄les
fuerūt anteq̄ ↄiungerētur et q̄les
ↄiūcti ſunt· Venitqꝫ euāgelij ꝑdica
tor credidit eoꝝ aut vn⁹ aut vna·
ſed ita vt ifidelis cū fideli conſenti
at habitaē· Iubet fideli dn̄s vt infi
delem non dimittat aut non iubȝ· ſi
dixeris iubȝ reclamat apl'us· ego di
co nō dn̄s· ſi dixeris non iubet cauſā
requiro· neqꝫ illam michi reſponſu=
rus es quam tuis literis ididiſti· q̄ꝛ
dn̄s videlicet ꝓhibet fideles infideli
bus iūgi· hic enim nullomodo ē iſta
cauſa· nā hic de iam ↄiunctis loqui=
mur nō de ↄiungendis· ſi ergo tuaȝ
cauſam nō inueniſti cur nō vetet do
minus qd̓ ꝓhibet apl's· cernis iaȝ vt
extimo non eſſe ipam cauſam quam
eſſe putaueras· ¶ Econtra inueniē
i ↄcilio toletano iiij· Niſi ad fidē
acceſſerit iude⁹ ſeperē ab vxoē fideli

Iudei q̄ xp̄ianas mulieres i cō
iugio habent admoneantur

ꝙ de mandato iu
dicis debet ei re=
ſpondere vel ex=
ponere ſi poteſt·
alias nō tenetur·
· C· de non nume·
pecu· l· generalit̓
· ff· de ꝓbac· quin
quaginta·
m ¶ Ecce· ponit
thema ut aptius
dicat·
n ¶ Dimittat· hec
lrā ſine nō extorta
eſt· ꝑt tn̄ ita intel
ligi· iubȝ fideli do
minus ut infideleȝ
dimittat an non
iubȝ ut dimittat·
· i· an iubet vt nō
dimittat· et aſſu=
mit aug̊· tantum
alteram ꝑtem diſ
iuncte hāc ſcȝ iu=
bet vt non dimit=
tat· et ex iſta ꝓce
dit ſi dixeris iubȝ
et cetera· ſcḋm autē
ꝙ in lrā eſt nō vt
fidelem nō dimit=
tat· tē· plana ē lrā
et bene ↄueniunt
que ſequuntur· nā
ſi dicat iubet ut di
mittat aptus eſt
ↄtrarius dn̄o vbi
dicit ego dico nō
dn̄s· ſi autē dicat
nō iubet vt dimit
tat aſſignet aliaȝ
cauſam·
o ¶ Reclamat a
poſtolus· nec re=
clamat apoſtolus
ↄtrariū ſuadēdo·
nec reclamat per
hāc litterā nō do=
minus et hͦ cū nō
eſt ibi· non · ſȝ cre
do litteraȝ falſam
eſſe ſine non·
p ¶ Requiro· q̄re
non iubet dn̄s vt
nō dimittat·
Iudei· qd̓ hic
dr̄ corrigit᷑
extra ꝺ diuoꝛ· q̄
to· vel quod dr̄ hͦ
ſepātos eſſe intel
ligas in illis caſi=
bus qn̄ in ↄtume=
liā creatoris vult
habitare cum eo
vel ut trahat euȝ
ad aliquod pcc̄m
mortale· et ſcḋm hͦ
idem ius eſt in iu
deo et gentili· vel
loquit᷑ in eo cau
qn̄ ꝑmo fuerunt
xp̄iani et poſtea
alter factus ē iu=
deus ut tūc tenea
tur recedere ab ip
ſo ſi noluerit con=
uerti· vt· s· e· non
ſolum · vel dic ꝙ
aliud eſt ſi vir cō
uertitur ad fidem
et aliud ſi mulier

nam ſi mulier conuertitur ipſa debet recedere a viro ne vir eam reuo cet ad priorem errorē. ſecus ſi vir ꝯuertit᷑ q꞉ facilius pn̄t viri reuo care mulieres ꝙ econuerſo. ⁊ iiij. liberi. ꝯtra. ꝭ de ꝯdicōne religionis ᵃ ❡ Conditionem. ⁊. xxxij. q. ⁊ ibi de ꝯdicōne ſeruitutis. ſꝫ qualiter pt̄ ec cleſia filios illorū quorū alter eſt cōuerſus cogē ad baptiſmū. ſꝫn. ex quo alter parēs eorū eſt cōuerſus iam eſt ſeaus de foro eccl̄ie ꝗ ⁊ filij eius p ꝯſequens. vt. xv. q. vi. cum multe. Jo. ſꝫ melius credo qđ intel ligatur qn̄ iudeus exiſtens iudeus ꝯ trahit cū xp̄iana. bartholomeus.

ᵇ ❡ Verū. infideli tatis iudei enī dif ficiliores ſunt ad cōuertendum et pericōres vel cau tiores ad ſubuer tendū ꝙ gentiles q꞉ legē hn̄t et ꝓ phetas et ideo ꝭ racō potius habet locum in eis ꝙ in gētilibꝫ. ar. xi. q. iij. ad menſam.

ᶜ Iudeoꝝ. qui dā itelligūt ꝭ. c. ꝙ iudeis au ferendi ſūt puuli eorum ⁊ baptizā ti ſed adulti neq̄ quam. ſed certe ſi cut nec adulti ita nec puuli ad fidē vi trahendi ſunt. imo ſm̄ ꝭ i breui nullus eſſet iudeꝰ quo ꝗ reliquie iſ rahel ſalue fierent poſtea. ideo hoc i telligo de filijs iā xp̄ianis quos for te pentes ēcūcidē volebāt. de. ꝯ. di. iiij. pleriq꞉. et ꝭ ltā ꝭ idem innuit vbi dicit vltra. et vbi dici ꝓficiāt. et ita p baptiſmū ſoluit᷑ ius patne ptātis. nec tn̄ pri uabuntur iſti pa terna ſucceſſione. vt ex̄ de iude. iu dei. ij.

ᵈ ❡ Proficiant. iuxta illđ. auge i nobis fidē. de. pe. di. ij. dū ſanctam. ꝗ iſti iam bapti zati erāt cū ꝓficē debeāt in gradibꝫ dignitatis id ē vir tutis. ut de pe. di. ij. dum ſanctā.

ᵉ Epe. eos. i. neophitos

ᶠ Hebreis. iſti ꝗ nomē antiquum retinent poſt bap tiſmū ar. ꝯtra. xx vij. q. ij. ſcripſit.

ᵍ ❡ Publicis. ar. ꝙ eccl̄ia iudicat đ hijs q̄ foris ſunt qđ veꝝ ē quātū ad corpales pe

ab epo illius ciuitatis vt ſi cum eis pmanere cupiūt xp̄iani efficiantur ꝙ ſi āmoniti noluerint ſepentur q꞉ nō pt̄ infidelis pmanere in eius cō iūctione que iam in xp̄ianam trāſla ta eſt fidē. filij aūt qui ex talibus na ti ſunt fidē atq꞉ cōdicōnem matris ſequātur. Similiter illi qui ꝓcreati ſunt de infidelibus mulieribus et fi delibꝫ viris xp̄ianā ſequātur religi onem non iudaicam ſupſtitionem. ❡ Veꝝ hoc ideo ſtatutū eſt ne dū fidelis ſalutem querit infidelis poti us ipſe cum ea infidelitatis perditio nem inueniat. Vnde in eodē cōcilio tam de filijs iudeoꝝ ꝙ de ceteris ad fidem venientibꝫ ſtatutū eſt ut infide lium ꝯſortiū euitēt. A parētū ſepa rent̄ ꝯſortio fideles ne eoꝝ inuoluā tur erroribus

Iudeoꝝ filios vel filias ne parentū vlt̄ iuoluātur erroribꝫ ab eoꝝ ꝯſortio decreuimus ſepari. deputatos aut mōſterijs aut xp̄ianis mulieribus ā viris deū timētibꝫ vt ſub eoꝝ con uerſacōne cultū fidei diſcant. atq꞉ melius inſtituti tam in moribꝫ ꝙ in fide ꝓficiant. ❡ Itē Judeis ad fi dem venientibꝫ cū infidelibꝫ nulla fit communio.

Sepe maloꝝ ꝯſortia etiā bonos corrūpūt. quātomagis eos qui ad vicia ꝓni ſunt. Nulla ꝗ vltra ꝯmunio fit he breis ad fidē xp̄ianā trāſlatis cum hijs q̄ adhuc in veteri ritu cōſiſtunt ne forte ꝑticipacōne eoꝝ ſubuertā tur. Quicunq꞉ ergo āmodo ex hijs qui baptizati ſunt infidelium ꝯſor tia non vitauerint et hij xp̄ianis do nentur et hij publicis cedibꝰ depu tentur. ❡ Itē ex ſinodo octaua. Clerici ⁊ laici iudeoꝝ vitent ꝯuiuia nec ad ſua ꝯſortia eos ſcipiāt

Nullus eoꝝ qui in ſacro ſunt ordine ꝯſtituti aut laicus eoꝝ azi ma māducet ā cum eis ꝯmūicet aut aliquē eoꝝ i infirmitatibꝫ ſuis vo cet ā medicinā ab eis pcipiat ā cū eis in balneo lauet. Si vero quiſꝙ hoc fecerit ſi clericus eſt deponatur laicus vero excōicetur. ❡ Item ex ꝯcilio agathenſi. Xp̄iani deuitent iudeoꝝ conuiuia

Omnes deinceps clerici ſiue laici iude

nas. cum enim peccant poſſunt verberari vel alio modo corporaliter mulctari de ꝑcepto epi vel ꝑncipis. ar. xvij. q. iiij. ꝯſtituit. ex de rap. in archiepatu. et alia etiā pena pn̄t puniri. vt ex de vſur. ʰ poſt miſera bilem. ſed quātū ad ſpūalē penā eccl̄ia nō iudicat de illis quia non pt̄ eos excōicare. q꞉ q̄ in eccl̄ia nō ē ab eccl̄ia ſepari non pt̄. vt. xi. q. iij. ois xp̄ianus.

Nullus. eorū. niſi ſit miſſus ad pdicandum.

oꝝ ꝯuiuia vitēt nec eos ad ꝯuiuiū quiſquā excipiat. q꞉ cū apud xp̄ia nos ꝯmūibꝫ cibis nō vtantur. indi gnū atq꞉ ſacrilegū eſt eoꝝ cibos a xp̄ianis ſumi. cū ea que aplo pmit tente nos ſumimus ab illis iudicen tur immunda. ac ſi inferiores eſſe in cipiant xp̄iani ꝙ iudei ſi nos que ab illis apponuntur vtamur illi vero a nobis oblata ꝯtemnant. ❡ Ex hijs itaq꞉ euidenter colligitur ꝯiugium eſſe inter infideles. Illud vero apl̄i quicquid non eſt ex fide pcc̄m ē ita intelligendū eſt. ut q̄cquid ab ifide libꝫ fit pcc̄m eſſe credatur. ſꝫ omne qđ ꝯtra ꝯſciētiā fit edificatur ad ge hennam. Vnde ambroſius. peccatū eſt qđ aliter fit quā probatum eſt. Itē aug. ſup eūdē locū. Omne quod aliter fit ꝙ ꝓbatur pcc̄m ē. non tn̄ omne qđ fit cū fide bonū ē. ignorātia enim q̄ ē ex culpa nocet. hinc etiā apl̄us ait. Beatꝰ qui nō iudicat ſe metipm̄ i eo qđ ꝓbat. id eſt qui nō facit damnabilē ſemetipm̄ aliter fa ciendo ꝙ ꝓbet eſſe faciendū. vel om ne qđ nō eſt ex fide pcc̄m ē. q꞉ quic quid ea fide non fit ut ad eternā va leat ſalutē inutile reputatur apud deū. vnde aug. ait. Omnis vita infi deliū pcc̄m eſt nec valet bonum eſſe qđ fit abſq꞉ deo. vbi enī deeſt agni tio eterne et incōmutabilis verita tis falſa ē virtus etiā i optimis mo ribꝰ. Itē cū dr̄ nō eſt vera pudicia bonis infidelis etiā cū ꝯiuge ſua. ne gatur eſſe vera pudicicia quātū ad effectū id ē ad pmiū videlicꝫ etn̄e ſalutis. Sicut enī apud hereticos ſa cramēta negantur eſſe vera nō quā tum ad formā ſꝫ quātū ad virtutē ſic et virtutes negātur eſſe vere apđ infideles nō qn̄ vere in eis ſint. iuxta illđ iero. virtutibꝫ romani ꝓmerue rūt impiū. ſꝫ q꞉ affectu carēt eter ne ſalutis. Itē illđ ambroſij. Non ē putādū matrimonium qđ extra dei decretū fcm̄ ē. ſꝫ cū ꝯgnoſcit᷑ ē emē dandū. nō oſtēdit ꝯiugiū nō eſſe in ter infideles. Nullo enī dn̄i precep to gētiles ꝓhibētur ꝯiugi gētilibꝰ nec ergo eoꝝ ꝯiugiū extra id eſt ꝯ tra dei decretū fit. Illa itaq꞉ aucto ritate iubentur ſeparari ab inuicem

eis. ut ex de iude. ꝙ ſit laudabile.

ⁱ ❡ Precipiat. e mere pt̄ tn̄ q̄s ab eis ⁊ pꝰ ſpparet ar. C. de iude. nemo

Omnes. iude orum. ſimilit̄ et gētiliū cū ⁊ ipſi hodie iā cibos di ſcernant. licꝫ enī nō ꝯtineātur ver bis edicti. vt xi. q. iij. ad menſā. cō tinētur tn̄ in ſn̄ia. ut. ff. đ pet̄. here. Itē venūt. ꝗ. ait ſenatus. ſic. ij. q. i. multi. et. ff. ſi qua dru. pa. ſe. di. l. pe nul. ſꝫ q̄re loq̄mur cū eis cū nec ꝯme damus cū eis. ſed de ꝭ reddit᷑ racō q꞉ maior familia ritas eſt in cibo ſu mendo ꝙ in collo quio et facilius qui decipitur in ter epulas. ut. xx xij. q. iiij. vnuſq̄ſq꞉ inferiores. ſic. ij. q. vij. in ſcā.

ˡ ❡ Ex hijs. cōtra ꝯſciētiam. ꝑcepti vel ꝓhibicōnis. nā ſi plus ꝯmedā ꝙ debeā quamuis ꝯtra ꝯſcientiā non pecco mortaliter. xxv. di. ꝗ. crimi nis. et dicūt q̄dā ꝯtra ꝯſciētiam nō erroneā. ar. xiij. di. c. nerui. ar. ꝯ. ff. de libe. cā. igitur. ꝗ. i. ſꝫ dico ꝙ nec ꝯtra ſciētiā errone am eſt faciendum pro vt eſt expreſ ſum. extra de ſy. p tuas. xxxij. q. ij. hijs aūt. ad ſi.

ᵐ ❡ Cū fide. i. cū ſcientia.

ⁿ ❡ Ex fide. i. ſic virtus exigit.

ᵒ ❡ Reputatur. quo ad vitā eter nam. de pe. di. iij. ſi q̄s aūt nō hn̄s.

ᵖ ❡ Abſq꞉ đo. id eſt abſq꞉ fide que eſt a deo.

ᑫ ❡ Virtus. s. xx xvi. di. deind. ꝯc. s. i. q. i. c. i. ⁊. ij. s. i. q. i. ſic vrge ri. s. di. xlv. vera iuſticia. s. xxiiij. q. i. vbi. ar.

ʳ ❡ Non quantū. s. i. q. i. ꝙ quidē. de ꝯ. di. iiij. ꝙuis.

·g·di·xxxij·§·verum ꝗ·xxxij·q·i·cum renunciatur·ar·xxiiij·q·i·vbi ſa na·et·de pe·di·v·conſideret ꝗ·de pe·di·ij·§·opponitur·
a ❡Sicut enim ꝗ·di·ij·§·opponitur·c·ſi enim·et·di·iiij·ille rex·
b ❡Nō quin vere·nō vidr verū dicere·nā vbi deeſt fides vel caritas nullatenus eſt virtus ꝓut theologus accipit virtutē·ꝙ ḡ dr̄ v̄tutibꝫ ħ intellige ſcꝫ polliticis que ſine caritate hn̄tur a multis·ſtrenui enī actus hoim in eis erant·ar·xxiiij·q·iiij·ſi nō fidei·naꝫ et virtus pro fortitudine ponitur·ff·de aleatoribꝫ·quibus·alie vero virtutes ut predictū ē nō erat in eis·qꝛ ſi haberent vnam haberent omes ar·xxiiij·q·i·vbi ſana·de pe·di·v·c·i·
Aue·tradē·ꝗ·xx·c·oſ·ſolucō ibi de paccione de futuro·ħ dicit ꝙ licet accipere et illi ſe immiſcere·
b ❡Alienigenā·ħ clauſula alienigenā non ſuponit pro heretica vel gētili·ff·d·v·ob·doli clauſula·nam ibi dr̄ clauſula generalis ſequens n̄ refertur ad ea de quibus ſpecialit̄ eſt premiſſum·nō eſt obiciendū de moyſe qui duxit ethiopiſſam·ij·q·vij·§·Item obicitur·quia illud fuit factū in figura ꝙ dn̄s copularet ſibi ecciam ex gētibus·ij·q·vij·§·hijs ita r̄ndetur·ſed pone ꝙ aliq̄s hereticus nunquā fuit baptizatꝰ voluit baptizari ſed non habuit aquā conſtat ei omnia peccata dimiſſa eſſe etiam origenalia·nūquid pt̄ cōtrahere mr̄imonium cū xp̄iana·dicit·h·ꝙ nō·qꝛ ianua omniū ſacramētoꝝ ē baptiſmus·xxxij·di·§·verū·ſimiliter nec ordinē poſſet recipere forte ſi ſupuixit et ſe nō baptizauit videtur cōtempſiſſe·⁊ ſic habetur quaſi nō fuerit xp̄ianus·
e ❡Prima·que eſt inter ſponſos et ſponſas·
f ❡Gratia eſt ꝗ·xxx·q·v·femine·
g ❡Si xp̄iana·i·cathezizata·ets ita eſt ar·ꝙ cathecuminus nō eſt fidelis·de ħ dicā ꝗ·xxx·q·i·in pri·
h Non oportet·hereticis·hereticus non poteſt ꝯtrahere cum xp̄iana·dixit tn̄ hug·ꝙ ſi ꝯtrahit tenet matrimoniū ſicut ſi contraheret cū excōicato·de ꝯdicōibꝫ q̄ apponūtur in matrimonio·no·xxxij·q·
Si quis·dato·ħ nō ponit bonū exemplū·nā in veritate p dacōnē libelli non diſſoluebatur matrimonium·imo vera erat fornicacō·extra de diuor·gaudemus· ·ij·ſolet·
k ❡Traditur ꝗ·xxx·q·v·aliter·

qui ꝯtra dei decretū vel eccleſie copulati ſunt·vtpote fideles cū infidelibꝫ ꝯſanguinei cū ꝯſanguineis affines cū affinibꝫ·Hij omnes ſibi inuicem copulati fuerit·ſepādi· ❡Unde etiam idem ambroſius in libro p̄mo de patriarchis·

Fideles cum infidelibus non ſunt ꝯiugio ſociandi·

Caue xp̄iane gētili aut iudeo filiam tuā tradere·Caue inq̄t gentilē aut iudeā atq̧ alienigenam hoc ē hereticā et omnē alienā a fide tua non accerſias vxorem tibi·prima ꝯiugij fides caſtitatis gratia eſt ſi xp̄iana ſit non eſt ſatis niſi ambo iniciati ſitis ſacramēto baptiſmatis ſimul ad oracōnē nocte vobis ſurgēdum eſt ⁊ ꝯiūctis p̄cibus adorādus ē deus· ❡Itē ex cōcilio agathēſi·

Cum hereticis non miſceant catholici connubia

Non oportet cū hominibꝫ hereticis miſcere cōnubia·vel filios vel filias dare ſꝫ potius accipe·ſi tn̄ ꝓfitētur ſe xp̄ianos ēe futuros ⁊ catholicos· ❡Itē ex ꝯcilio vrbanēſi·

A xp̄iana ſegregetur ꝯūione q̄ iudaice p̄uitati ꝯiugali ſe ſociat vinculo

Si quis iudaice prauitatis cōiugali ſocietati iūgitur ſiue xp̄iana iudeo ſiue iudea xp̄iano mulier carnali cōſortio miſceatur·quicūq̧ eoꝝ tantū nefas admiſiſſe ꝯgnoſcit̄ a xp̄iano cetu atq̧ ꝯuiuio et a ꝯmunione eccīe ꝓtinus ſepetur· ❡Item illd aug·Nō ē ratū ꝯiugiū qd ſine deo eſt·nō negat coniugium eſſe inter infideles· Coniugiū eī aliud ē legitimum ⁊ nō ratū·aliud ratū ⁊ nō legitimū·aliud legitimū ⁊ ratū·Legitimū ꝯiugiū ē qd legali inſtitucōne vel ꝓuicie moribꝫ ꝯtrahitur·hoc inter infideles ratū nō ē·qꝛ nō eſt firmū et inuiolabile ꝯiugiū eoꝝ·dato eniꝫ libello repudij licꝫ eis diſcedere ab inuicē et alijs copulari lege fori non lege poli quā nō ſecūtur·inter fideles vero ratū ꝯiugiū eſt·qꝛ ꝯiugia ſemel inita inter eos vlteriꝰ ſolui nō poſſunt·hoꝝ quedā ſunt legitima veluti cum vxor a parentibus traditur a ſponſo dotatūr et a ſacerdote bn̄dicitur·hec talia ꝯiugia legitima et rata appellātur·Illoꝝ vero ꝯiugia qui ꝯtemptis omnibus illis ſolemnitatibus ſolo affectu aliquaꝫ ſibi ꝯiugē copulant·huiuſcemodi ꝯiugium non legitimū ſed ratum tātum eſſe creditur·

Quod vero vxore viuente alteram ducere non poſſit teſtatur ſcriptura dicens·Alioquin ſi diſceditis ab inuicem et volentes cohabitare dimittitis ⁊ alijs vos copulaueritis adulteri eritis·et filij veſtri qui poſtea naſcent̄ immūdi erunt·id eſt ſpurij· ❡Itē ex ꝯci·meldēſi·ca·primo·

Non p̄t aliquis poſt baptiſmū aliaꝫ ducere viuēte ea que ante baptiſmū ſibi fuerat ꝟgo copulata

Si quis habuerit vxorē virginem ante baptiſmū·viuēte illa poſt baptiſmū alterā habē nō p̄t·crimina enim in baptiſmo ſoluuntur non ꝯiugia· ❡Greḡ·aūt ecōtra teſtatur dicēs·

Licet fideli vxorē aliaꝫ ducere quam xp̄iane fidei odio infidelis dimittit·

Si infidelis diſcedat odio xp̄iane fidei diſcedat·Non eſt eī frat̄ aut ſoror fidelis ſubiectus ſuituti in huiuſmodi non eſt eī pcc̄m dimiſſo ꝓpter deū ſi alij ſe copulauerit· Contumelia quippe creatoris ſoluit ius matrimonij circa eū q̄ relinq̄t̄·Infidelis

i ❡Legitimū·ſi enim ꝓbatū fuerit̄ aliquod impedimentū i·tali matrimonio filij nō erūt legitimi·ut ex̄ de clādeſ·deſponſa·cū inhibicō·
Quod vero·ħ intitulat̄ ſcd̄a queſtio de qua ·Q· ij· ſatis diximus ſupra in prima queſtione·
Si q̄s virginē·idē eſſet et ſi corruptā·ſꝫ de facto queſitū fuit de virgine forte ideo qꝛ videbatur ꝙ mr̄imonium ſolueret̄ inter virginē et eū q̄ accedebat ad baptiſmam ſicut cū alt̄ ſponſorum tranſit ad religionē monaſterij·ſed nō ē ita qꝛ cū trāſitur ad religionē fidei bene p̄t quis vti matrimonio·vt xxvi·di·deinde·ſecus cū trāſit ad monaſteriū·ut·xxvij·q·i·vt lex·
❡Viuēte·et cōuerſa cū viro vel nō ꝯuerſa ſecū tn̄ cohabitare volēte·ſequēs aūt capitulum intelligit̄ de nolēte cohitaē
p ❡Coniugia p̄t tn̄ ad religionem trāſire etiā inuito altero cū mr̄imoniū nō ſit ratū·ex̄ de diuor·quanto·et·s·q·i·§·vlti·
Si infidelis·ꝓpter deū·i·ꝓpter fidem dei·
r ❡Solū·eccīa tn̄ debet ſentētiare·ſꝫ q̄d ſi illa vxor non vult venire ad eccīam cū n̄ ſit de foro eccīe·ſi poteſt ꝯſtare eccīe ꝙ nō vult cohabitare ſētētiet·hāc glo·nō approbo quia ſine iudicio eccīe diſſoluitur matrimoniū·ut·no·s·q·i·ſi infidelis·
s ❡Ius·id ē vinculū·ſꝫ tūc demuꝫ ſoluit cū cōtrahit relictus·ar·ex̄ de diuor·gaudemꝰ·in ſi·imo etiā priꝰ credo ſolutū·ſꝫ ſi alter reuertit̄ ad fidem anteq̄ alter duxerit vxorē reſtituitur vinculū matrimonij quaſi iure poſtliminij ut ibidē ꝓpendit
t ❡Circa eum q̄ relinq̄tur·nichilominus et circa relinquentem·vnde et relinquēs ꝯtrahet ſine peccato ſi conuerſus ꝯtrahat·non enim p̄t matrimoniū claudicare cū ſint due relacōnes·vnde ſi vna eſt vxor et reliquus eſt vir·Ideo auteꝫ non tractauit hic de relinquente qꝛ extra ecciam eſt et nichil ē ad nos de ea iudicare·ij·q·i·multi·eſt tn̄ ar·qd claudicet vt ħ·et extra de eo qui ꝯgno·ꝯſang·c·i·ff·mādati·poteſt·ſed vt dixi quo ad eſſentiam non poteſt claudicare ſed quo ad effectum bene·qꝛ q̄nq̧ tenetur vnus alij ſed non ecōuerſo·vel dic quantum ad fidelem ſoluitur vt hic dr̄ qꝛ adhuc p̄t debitum petere ab altero·ſed infidelis non poteſt qꝛ fidelis nō eſt ſubiectus ſeruituti illius et cū alia ſit ſuitus qua tenetur vir vxori q̄ illa qua vxor viro bene

poteſt vna ſeruitus eſſe ſublata et non alia·ſic·ff·de ſui·vrb·pre·ſi domus·extra de quer·ↄiug·quidam· a ¶ Matrimoniū·i·in fractōne p̄mi matrimonij·non dicas in ſm matrimonium ſi ↄtrahat illud poſtq̄ ↄuerſus cū alia ↄtraxerit vt p̄miſi·ar·tū q̄ peccaret ↄtrahēdo ſm matrimonium·extra de teſtibus·ſicut·
b ¶ Hic·ſ distinctō magiſtri ē canonica et bona et ꝓbat·ex·de diuorc·quanto·

tat hunc eſſe regem francie non errat i perſona ſed in fortuna vel in qualitate vel in nomine ſed ſi aliqua conſentit in aliquem viſum vel n̄ viſum tamen aliquo modo ſibi cognitum ſcilicet fama vel alio modo ſi poſtea per errorem accipiat alium etiā ſi ab eo fuerit cognita redditur primo·ſi tamen ille in eam conſenſerit per nuncium vel alio modo·ſi vero nullo modo fuerit ſibi cognitus quamuis per errorē accipiat alium nunquā reddetur p̄mo·q̄ inter eam et p̄mū nō fuit matrimonium·nā in penit9 incognitum nec amorem nec conſē ſum dirigere poſſumus·vnde auguſtinus non viſos diligere poſſumus qui nobis p famam vel alio modo cogniti ſūt Incognitos autē diligere nequimus·ſ certe licē poſſet hoc ↄcedi q̄ non ſit reſtituēda priori·nec tū dico q̄ debeat ſtare cum ſecundo·cū ibi ſit error·nam errare eſt vnum ꝓ alio putare·xxij·q·ij·in quibus·et xxxviij·di·quamuis·Item eadem racōne qui emit auricalcū pro auro ↄſentit in auricalcū quod falſum eſt·ff·de ↄtrah·ēp·alioqn̄·et·l·quid tamen·nam licet nō erret circa illū cui9 nullā noticiā habuit·errat tū circa preſentē·h·⁊ lau·dicūt q̄d ſit matrimoniū cum iſta·ſed hoc non credo cum enim ibi ſit error ergo non eſt ibi conſenſus·q̄ nichil eſt tam contrariū ↄſenſui ſicut error·ff·de iudi·l·ij·

Queſtio tercia·

Utrum vero·hic intitulatur queſtio tercia in qua quid iuris ſit diximus·xxvi·diſtincte·nec valet q̄d hic dicit a ieronimo·

Acutius·cenſuerunt·ſ·di·l·v·nullus·

Quidā nobili·impar·ia coniugia tribus modis dicuntur·vno mō quando ↄtrahit fidelis cum infideli de quibus in ſuperiori cauſa audiuimus·alio modo quando vnus liber eſt alius ſeruus·de quibus in hac cauſa videbimus·tercio modo quando vnus maior alter minor·de quibus i ſequēti tractatur hic de errore perſone condicionis qualitatis et fortune tractat

Queſtio prima·

Quod autem hic ſ pingitur prima queſtio an ſcilicē matrimonium ↄtrahatur inter eos inter quos interuenit error pſone·hoc eſt dicere an error pſone impediat mr̄imoniū ↄtrahēdū ⁊ dirimat iā ↄtractū·ḡ·allegat ꝓ ⁊ ↄt̄ diſtinguendo q̄tuor errores·fortune q̄litatis perſone et condicōnis·duo vltimi dirimunt matrimonium nō ex ſui natura ſed ex ↄſtitucōne eccleſie·nam ſimiliter et papa poſſet ↄſtituere q̄ error qualitatis impediret et q̄ nullus error impediret et q̄ eſſet matrimonium vbi eſſet error pſone ſicut et tenet pign9 licet ibi ſit error·ff·de pigno·act·l·i·vnde ex natura non habet error q̄ impediat·ar·tū eſt contra de iacob et lya·q̄ nondum eccleſia tunc conſtituerat et tamē impediebat·et eſt etiā ar·ↄtra·q̄ error impedit empcōnem·et·ff·de ↄtrah·emp·l·quod tamē·Et nota q̄ ſecundum hug·et lau·nunq̄ erratur in pſona niſi prius habita noticia aliqua ex eo cuius nomine alius ſe repreſentet·vnde ſi aliquis ſe offert ſub nomine regis francie alicui mulieri que non audierat aliquid de ipſo rege nec aliquam noticiam de eo habet p famam vel alio modo et pu

aūt diſcedēs et in deū peccat ⁊ i matrimoniū·nec eſt fides ei ſeruāda cōiugij·que ꝓpterea diſcedit ne audiret xp̄m eſſe deum xp̄ianoꝝ coniugioꝝ·¶ Hic diſtinguendum eſt aliud eſſe dimittere volentem cohabitare·atq̄ aliud diſcedentem non ſequi·volentē enim cohabitare licē quidē dimittere ſ; nō ea viuēte aliā ſupducere diſcedentem vero non oportet ſequi et ea viuēte aliā ducē licet·veꝝ hoc non niſi de hijs intelligendum eſt qui in infidelitate ſibi copulati ſunt·Ceterum ſi ad fidem vterq̄ ↄuerſus ē·vel ſi vterq̄ fidelis matrimonio ↄiunctus ē ⁊ procedente tp̄e alter eorum a fide diſceſſerit et odio fidei xp̄iane ↄiugem dereliquerit·derelictus diſcedentē nō cōmitabitur·non tamen illa viuēte alteram ducere poterit·quia ratuē cōiugium fuerat inter eos quod nullo modo ſolui poteſt· Q III

Utrum vero bigamus ſit reputandus qui ante baptiſmum habuit vnam et poſt baptiſmum alterā·auctoritate ieronimi patet·¶ Ait enim ſup ep̄lam pauli ad thimotheū· Non eſt bigamus qui an̄ bap̄mū habuit vnaē et poſt bap̄mū habuit alteram·

Oportet ep̄m vni9 eſſe vxoris viꝝ·verū hoc poſt baptiſma·Ceterum ſi ante baptiſmū habuit vnā ⁊ poſt baptiſmū alterā nō ē reputandus bigamus·cui pr̄ſus innouato p baptiſmū om̄ia vetera ſunt dimiſſa·¶ Aug·vero ↄtra teſtatur ⁊ innocēti9·ait em̄ aug·ſup ep̄laē pauli ad titū· Nō debet fieri ep̄us qui an̄ bap̄mū habuit vnā et poſt baptiſmum alteram

Acutius vero intelligūt qui nec eū ordinandum eſſe cenſuerūt q̄ ante bap̄muē habuit vnā et poſt baptiſmū alterā In baptiſmate enim crimina abſoluūtur nō federacō ↄiugij diſſoluit·ſicut illa que cathecumina viciata ē inē dei ꝟgines ↄſecrari n̄ p̄t·ſic et qui ante baptiſmū habuit vnam et poſt baptiſmū alterā non niſi bigamus reputādus ē·amiſit em̄ quidaē non ad vite meritum ſ; ad ſignaculi ſacramentū·Item innocentius rufo et euſebio ep̄is macedonie multis argumētis ꝓbat talē bigamuē reputari·¶ Quia ḡ iſte cui9 cauſa in p̄nti agitur ante baptiſmū habuit vnā et poſt baptiſmum alteram bigamus iudicatur·et licē vite merito et induſtria ſciētie polleat in epiſcopū tū ordinari non p̄t·

Incipit cauſa viceſimanona·

Quidam nobili nūciatū ē mulieri q̄ a filio cuiuſdā nobil̄ petebat̄ in ↄiugē·ꝓbuit illa aſſenſum·Alius vero quidam ignobilis atq̄ ſeruilis ↄdicōnis nomine illius ſeip̄m obtulit atq̄ eam in coniugem accepit·ille qui prius ſibi placuerat tandem venit eamq̄ ſibi in ↄiugē petit·illaq̄ ſe deluſam ↄqueritur et ad p̄oris

c ¶ Conſenſus·vt·xxvij·q·ij·ſufficiat·intelligitur autem conſentire niſi expreſſe diſſētiat·ut·ff·ſolu·ma·l·ij·§·voluntatem·et extra de hijs que ſi·a p̄la·ſine cōſenſu capli·c·ij·ff·de ſpō·l·ſed que patris·extra de ſpon·ſic ex litteris·
h ¶ Errauit·quia alium pro alio putauit·hoc ē errare·xxij·q·ij·in quibus·vel pro vero falſum putare·xxxviij·di·quamuis·
i ¶ Non ergo conſenſit·nichil enim eſt tam contrarium conſenſui vt error·ff·de contrahē·emp·alioquin·ff·de iuriſdicc·omni·iudi·l·ij·
k ¶ Ordinandus·vt·lxviij·di·preſbiteri·
l ¶ Aliam·quaſi diceret non·nam iſte error vendicōnem non impedit licet error ſexus impediat·ut·ff·de ↄtrah·emp·alioquin·§·i·tamen dicit lex quia ſoluitur empcō per actionē ex empto·ff·de actio·emp·ex empto·§·ſi quis virginem·
Perſone·pſona ſm·b·ē rōnabilis creature indiuidua eſſentia·